

Strategija rada i razvoja Medicinskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu za naredni desetogodišnji period

Uvod

Fakultet postavlja kao prioritet brigu o osiguranju vrhunske kvalitete akademskog razvoja studenata, brigu o svim studentskim pitanjima, ustanovljenju i poboljšanju trajne edukacije. Velike i brze političke, društvene i privredne promjene u Evropi i svijetu krajem devedesetih izazvale su dramatične promjene u evropskom, ali i svjetskom sistemu visokog obrazovanja. Osnovni izazovi koji prisiljavaju univerzitete diljem svijeta da preispitaju svoju stratešku politiku su:

- stalna ekspanzija visokog obrazovanja
- kriza finansiranja
- proces globalizacije

Proces globalizacija otvara pitanje kako uskladiti zahtjeve za harmonizacijom sistema visokog obrazovanja sa svijetom radi ravnopravnog uključivanja u svjetske privredne tokove i društvene promjene, a istovremeno razvijati i njegovati vlastito kulturno naslijeđe i očuvati društvene i prirodne resurse.

Kao odgovor na ove izazove na evropskoj se razini otvaraju ubrzani procesi harmonizacije koji započinju dokumentom Magna Charta Universitatum 1988., da bi već deset godina kasnije bile donijete Sorbonska odnosno Bolonjska deklaracija, koje će do 2010. godine rezultirati evropskim prostorom visokog obrazovanja. Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu traži svoje mjesto u tim procesima i svojom dugogodišnjom tradicijom s pravom to očekuje.

Bitan preduvjet za postavljanje realnih razvojnih ciljeva jeste pristup koji polazi od prepoznavanja vlastitih prednosti i slabosti s jedne strane, te uočavanja mogućnosti i ograničenja u okruženju s druge (SWOT – analiza). Kada je u pitanju Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu SWOT analiza bi izgledala na slijedeći način.

Prednosti:

- dugogodišnje akademsko naslijeđe,
- vodeća akademska ustanova u razvoju učenja i znanja iz oblasti medicine i zdravstva
- atraktivnost za najbolje studente iz cijele Bosne i Hercegovine
- veliki intelektualni potencijal profesora i studenata
- spremnost i ustrajnost u odolijevanju društvenim pritiscima radi očuvanja integriteta i digniteta Fakulteta
- svijest o vlastitoj odgovornosti za razvoj
- svjetski prepoznatljivi pojedinci
- veliki profesionalni potencijal bivših studenata
- „Low – cost“ sistem

Slabosti:

- nepostojanje cjelovite strategije razvoja
- dezintegriranost na nivou zdravstva i obrazovanja
- usitnjenost i nedovoljno povezivanje nauke i obrazovanja u obrazovnom procesu
- pretežna usmjerenost u nastavi na prijenos informacija i "usvajanje" znanja
- neodgovarajuća infrastruktura, posebno u području informatizacije sistema, i općenito zastarjela oprema
- nerazvijen sistem osiguravanja kvalitete
- nepostojanje eksterne kontrole – proces na početku
- neodgovarajući odnosi s okolinom i javnošću
- nedovoljna internacionalna saradnja uopšte

Mogućnosti:

- akademska tradicija
- uvažavanje sugestija akademske zajednice pri donošenju zakonskih rješenja
- usklađivanje s evropskim sistemima u visokom obrazovanju
- osavremenjavanje nastavnih i naučnih programa u skladu sa savremenim naučnim i obrazovnim dostignućima te društvenim potrebama
- spremnost na povećanje saradnje u nastavi i istraživanjima s visokoškolskim i naučnim institucijama na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini
- povećanje konkurentnosti obrazovnih programa na internacionalnoj razini
- mogućnost publiciranja radova i istraživačkih dostignuća i indeksiranim časopisima
- pozitivan stav prema internacionalnoj mobilnosti
- povećanje mobilnosti nastavnika i studenata na Univerzitetskoj, državnoj i međunarodnoj razini
- uspostava funkcionalnih veza sa zdravstvom

Ograničenja:

- donošenje zakonskih rješenja neusklađenih s evropskim normama
- nepovoljna privredna situacija u zemlji i nedostatak materijalnih sredstava potrebnih za promjenu
- "odljev mozgova"
- nekontrolisana ekspanzija visokog obrazovanja na štetu kvalitete nastave
- nepostojanje autonomije Univerziteta u evropskom smislu
- društvena zajednica ne prepoznaje stvarnu važnost i doprinos visokog obrazovanja
- nedovoljno razumijevanje osnovnih problema visokog obrazovanja, Univerziteta i fakulteta od donosilaca političkih odluka
- nedovoljna istraživačka infrastruktura
- preuzimanje "gotovih" inostranih rješenja, neprimjerenih našim prilikama
- slabe povratne veze između zdravstva i fakulteta

U slijedećem desetljeću Fakultet vidimo:

- kao glavnog nosioca sistema cjeloživotnog obrazovanja u medicini i zdravstvu usmjeravajući se na jačanje postdiplomskih programa (naučnih i stručnih) relevantnih za društveni razvoj, a ujedno privlačnih i konkurentnih i na evropskom prostoru,
- kao snažno i prepoznatljivo središte naučnog rada koje će okupljati domaće i

- međunarodne timove oko izazovnih i kvalitetnih projekata,
- kao ključno mjesto za razvoj modela evaluacije i osiguravanja kvalitete u visokom obrazovanju iz oblasti biomedicine i zdravstva.

Samo takav Fakultet može uspješno ostvarivati svoju osnovnu zadaću koja se sastoji u:

- obrazovanju doktora medicine koji će svojim radom i društvenim djelovanjem pridonijeti povećanju zdravlja i opće kvalitete života svih građana,
- u pripremanju budućih univerzitetskih nastavnika i istraživača koji će pridonositi razvoju cjelokupnog sistema visokog obrazovanja i nauke
- u povezivanju ljudi, znanja i informacija unutar akademske zajednice, kao i s ostalim društvenim podsistemima kako bi se potaknula uspostava društva znanja, učenja i tolerancije.

Strateški ciljevi

1.0 Nastava i studenti

Polaznu osnovu za utvrđivanje strateških pravaca razvoja i unapređenja nastavnog procesa na Medicinskom fakultetu Univerziteta Sarajevo (MFUnSa) čini Bolonjska koncepcija koja se temelji na ishodima učenja.

Okvir kvalifikacija kao dokument koji je usvojen na državnom nivou daje generalne preporuke i pravce razvoja univerzitetske nastave. Na osnovu ovog dokumenta definiše se šta svaki student treba naučiti, koje sposobnosti i vještine treba razviti unutar nekog predmeta, odnosno studijskog programa medicine, pa je otud neophodno identificirati najrelevantnije probleme i pitanja nastave i rada sa studentima koje je nužno standardizirati i normirati kako bi se postigli projektirani ciljevi.

1.1. Razvoj koncepta cjeloživotnog učenja

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**

Napredak i brze promjene u naučnim sferama medicine iziskuju primjenu novih koncepcija učenja i savremenih metoda rada. Da bi odgovorili izazovima modernog vremena studenti moraju biti osposobljeni da prate nove tehnologije, da dolaze do novih spoznaja i vještina. Neophodno je znati kako će učiti i kako će dolaziti do novih spoznaja. Stoga vještine i kompetencije stečene kroz sve oblike formalnog i neformalnog obrazovanja trebaju biti usmjerene ka stvaranju stručno osposobljenih i društveno aktivnih građana (doktora medicine) za novu edukaciju.

Klasična nastava na univerzitetu je bila više na liniji poučavanja, „davanja gotovih znanja“ studentima, dominaciji predavanja nad drugim organizacionim formama edukacije gdje studenti nisu aktivnije učestvovali. Pripremanje za cjeloživotno učenje stavlja u prvi plan samostalno učenje studenta, a poučavanje je u drugom planu. Nastavnik se usmjerava više na vođenje procesa učenja i poučavanja, koordiniranje i usmjeravanje. U tom pravcu su okrenuta

razmišljanja koja u savremenoj nastavi zagovaraju da treba učiti kako treba učiti (studirati), učiti činiti – praktično djelovati, učiti sarađivati s drugima i učiti biti. Naročito je važno učiti kako treba učiti, što je preduslov za provođenje Bolonjske koncepcije nastave.

Treba istaći potrebu za razvojem raznih oblika neformalne edukacije na MFUnSa i njenu vezu s formalnom. Brzi naučno-tehničko-tehnološki razvoj medicine i pojava novih sadržaja u programu studija neće moći stati u formalne kurikulare, te će se javljati neformalni oblici edukacije unutar pojedinih profila. Oni postaju važan segment cjeloživotnog učenja i bržeg snalaženja u struci. Univerziteti budućnosti trebaju razvijati takve oblike edukacije što je i njihova društvena odgovornost i obaveza.

1.2. Uslovi za poboljšanje rada MFUnSa

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Društvene potrebe i zahtjevi za profilom savremeno educiranog doktora medicine polazišta su u osnivanju medicinskih fakulteta. Jedan od najvažnijih uslova jeste kadar i kadrovski potencijal koji je garancija realizacije nastavnih planova i programa nastave na oba ciklusa studija (integriranom 6-to godišnjem studiju i doktoralnom - trećem ciklusu studija). To se prije svega odnosi na nastavnike, saradnike i drugo neophodno osoblje. Minimalno prihvatljiv standard je da Fakultet ima 2/3 vlastitog kadra u nastavi.

Osiguranje prostora je projicirano kroz korištenje kako vlastitih prostora Fakulteta na sadašnjoj adresi (16320m²), tako i korištenje prostora nastavnih baza Fakulteta za sticanje kliničkih znanja i vještina, a koji trebaju biti obezbijeđeni putem zajedničkih interesnih ugovora između Fakulteta i zdravstvenih institucija koje pružaju primarni, sekundarni i tercijerni nivo zdravstvene zaštite stanovništva. Navedene institucije mogu biti iz reda javnih zdravstvenih ustanova Kantona Sarajevo, ali i iz reda privatnih zdravstvenih ustanova u Kantonu Sarajevo.

Osiguranje opreme i suvremenih laboratorija je imperativ kako za provođenje uspješnog nastavnog procesa u dodiplomskoj edukaciji, tako i za provođenje suvremenih istraživačkih procesa, osobito na nivou trećeg ciklusa studija na ovom fakultetu.

Za studij medicine treba uraditi posebne norme i standarde kada je u pitanju broj studenata shodno specifičnosti i prirodi studija. Na broj upisanih studenata treba da utiče tržište rada i materijalno-tehnički resursi kojima raspolaže Fakultet u skladu sa standardima i normativima u visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

U cilju racionalizacije i podizanja efektivnosti nastavnog procesa Fakultet će raditi na integraciji srodnih katedri, pogotovu katedri koje stoje iza jednosemestralnih predmeta.

1.3. Osiguranje kvaliteta

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**
- **Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH**

U cilju dobivanja vjerodostojnije slike o kvalitetu studija i studijskog programa, Fakultet će u narednom periodu, imajući u vidu Evropske standarde i smjernice za osiguranje kvaliteta (ENQA standardi) podržati uspostavu mehanizama koji omogućavaju da se identificiraju i uporede prednosti i slabosti rada, te osmisle mjere za unapređenje zatečenog stanja.

Vršenje internih evaluacija. Fakultet je 2000 i 2008. godine radio samostalni samoevaluacijski izvještaj, a 2010. godine, isti u okviru Univerziteta u Sarajevu. Fakultet je na putu implementacije ENQA standarda za internu evaluaciju koji su sadržani u dokumentu Standardi i smjernice za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, usvojenom od strane Vijeća ministara BiH u decembru 2007. godine. U narednih pet godina Fakultet će dva puta izvršiti internu samoevaluaciju i izvještaj o tome dostaviti Senatu Univerziteta i nadležnom ministarstvu.

Eksterne evaluacije. U saradnji sa Agencijom za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH i uz podršku nadležnog ministarstva, Fakultet će obaviti potrebne pripreme za eksternu evaluaciju prema standardima i kriterijima datim od strane Evropske asocijacije univerziteta (EUA). Fakultet je u proteklom periodu kroz projekte "EUSER-BiH" i "INTEL M" radio eksternu evaluaciju ustanove i programa.

Praćenje prolaznosti studenata. U okviru razvojnog sistema upravljanja kvalitetom Fakultet će sistemski pratiti prolaznost studenata na I i III ciklusu, pri čemu posebnu pažnju treba posvetiti prolaznosti na prvoj godini I ciklusa. Također potrebno je razviti i pratiti izbore nastavnika i saradnika u zvanja, te ispunjavanja normi za iste.

1.4. Definiranje odnosa između nastavnog i naučno-istraživačkog rada

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Normativno odrediti odnos naučnoistraživačkog i nastavnog rada tako da se ne zanemari naučnoistraživački rad na račun nastavnog rada. Neophodno je smanjiti opterećenje nastavnika i saradnika u nastavi kako bi se mogli ozbiljnije posvetiti naučnim istraživanjima.

1.5. Identifikacija i sistemsko praćenje najuspješnijih studenata

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**

- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Sistemska praćenje najuspješnijih studenata ima za cilj da se oni edukativno razvijaju u skladu sa svojim mogućnostima i sklonostima. Dugoročno, ovo ima pozitivan uticaj na procese vrednovanja studija i kvalitet studija u cjelini. Preporučuje se praćenje odabrane grupe

najuspješnijih studenata čime se ostvaruje povoljna odgojno-obrazovna klima na studiju. Praćenje će obavljati nastavnici i saradnici u neposrednom radu.

1.6. Osnivanje Centra za kontinuiranu medicinsku edukaciju (CME) i unapređenje nastave

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Osnivanjem Centra za CME i unapređenje nastave potrebno je razviti poseban sistem stalnog usavršavanja nastavnika i saradnika što će pratiti savremena pedagoška, tehnološka i uža stručna dostignuća. Posebno se ovaj program odnosi na asistente i docente kako bi se kvalitetno pripremili za nastavnički posao. Potrebno je planski uvoditi u nastavu inovacijske sisteme uz primjenu savremene nastavne tehnologije koje će racionalizirati nastavu i podizati je na kvalitetno veći nivo spoznaje. To mogu da budu savremeni modeli učenja i poučavanja poput on-line nastave, problemskog učenja, studije slučajeva i drugi. Savremeni modeli učenja i poučavanja trebaju da budu na tragu cjeloživotne edukacije i održivog razvoja.

Obzirom na kadrovske resurse i opremu koji bi trebali postojati pod ovakvim centrom bilo bi opravdano pod njim instalirati i doktorski studij obzirom na njegov proklamovani i traženi, ka istraživanjima usmjereni cilj. U ovoj formi Centar bi bio operativnije tijelo za internacionalizaciju dokorskog studija, pogotovo njegovog ka istraživanjima usmjerenog dijela.

Zadatak Centra bio bi i osmišljavanje studijskih programa koji će biti atraktivni za buduće studente i imati pozitivne motivacione efekte za studiranje, ali i za tržište radne snage. Tu se, prije svega, misli na izradu fleksibilnih programa interdisciplinarnog naravi, te planiranje studijskih programa ili pojedinih predmeta na engleskom jeziku.

Indikatori progresa:

1. Procenat studenata koji uspješno završe prvu godinu prvog ciklusa studija
2. Procenat diplomiranih studenata po generaciji
3. Odnos broja studenata po nastavniku po pojedinim predmetima

2.0 Naučnoistraživački rad

Kao izuzetno bitan dio strategije razvoja visokog obrazovanja moraju se izdvojiti osnovni pravci strateškoga razvoja naučnoistraživačkih aktivnosti u narednom periodu. Čak i preliminarnom analizom postojećega stanja i dosadašnjih iskustava može se lako zaključiti da je već dugi niz godina NI rad na Fakultetu, kao i na Univerzitetu u Sarajevu pa i na drugim visokoškolskim ustanovama na području KS vidno zanemaren, nedovoljno vrednovan i podstican. S tim u vezi, neophodnim se javila potreba za jasnim definiranjem osnovnih kratkoročnih i dugoročnih prioritetnih pravaca i ciljeva razvoja naučnoistraživačkog rada.

U nedostatku dokumenta pod nazivom Strategija razvoja nauke i tehnologije na području Kantona Sarajevo elementi koji su ovdje navedeni mogu se smatrati kao inicijalni, prelazni oblik koji bi trebao da bude podsticaj ka kreiranju opširnijeg dokumenta u okviru kojeg bi se detaljno i precizno elaboriralo postojeće stanje i perspektive NI rada u okviru postojećih univerziteta u Sarajevu.

2.1. Analiza postojećeg stanja NI aktivnosti na MFUnSa

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**

Na MFUnSa u toku je projekt uspostavljanja Kartona naučnog radnika na osnovu kojeg svako zainteresiran za pokretanje novih istraživačkih projekata ili pak za finansiranje projekata će moći da brzim pregledom baze ustanovi trenutno stanje istraživačkog kadra potrebnog u realizaciji projekata iz njemu zanimljivih oblasti. Istovremeno, ovi podaci će poslužiti kao skraćeni, ali dovoljno informativni, portfolio Fakulteta.

Stimuliranje pripremanja i apliciranja na projekte u okviru međunarodne saradnje koja bi rezultirala zajedničkom aplikacijom domaćih i internacionalnih institucija u okviru fondova finansiranih od strane različitih tijela EU (Tempus, FP7, IPA, itd.).

2.2. Izrada strategije razvoja NI kapaciteta na MFUnSa

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Izraditi strategiju razvoja NI kapaciteta na Fakultetu. Procijeniti stanje postojećih kapaciteta unutar fakulteta.

a) Za postojeće NI kapacitete neophodno je obezbijediti odgovarajuću infrastrukturu

na lokalitetu Fakulteta.

b) Podržavati one NI kapacitete koji svojim radom mogu uspješno sarađivati sa većinom ostalih članica Univerziteta u Sarajevu, tj. koji po svom ustrojstvu, opremljenosti, kadru i

obimu aktivnosti mogu ponuditi svoje „usluge“ (kroz zajedničke projekte, realizaciju nastave i sl.), što većem broju članica Univerziteta u Sarajevu. U tom pravcu neophodno je promovirati institucionalne nosioce razvoja strateških pravaca i oblasti, pri čemu treba izbjegavati nepotrebno dupliranje kapaciteta i ostvariti efikasnu interakciju na razini Fakulteta.

c) Racionalno koristiti postojeće NI kapacitete, a pri planiranju razvoja novih laboratorija uzeti u obzir postojeće stanje i izbjegavati ulaganje u „izgradnju“ kapaciteta koji već u željenom obimu postoje.

2.3. Stimuliranje studenata u pravcu učešća u NI projektima

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**

Potrebno je stimulirati uključivanje studenata u pravcu učešća u NI projektima. S tim u vezi neophodno je postojeće, ali i buduće NI kapacitete uključiti u realizaciju nastavnih planova i programa, posebno na postdiplomskom i doktorskom studiju. Na taj način bi studenti imali priliku da se uključe u različite NI aktivnosti, a posebno u realizaciju NI projekata, što bi im omogućilo lakšu realizaciju njihovih magistarskih i doktorskih radova. Također, pojačala bi se komunikacija sa ostalim sličnim institucijama u svijetu, te bi se potencijalno otvorila mogućnost da određeni broj ovih studenata realizira i dijelove svojih magistarskih i doktorskih radnji na nekoj od eminentnih internacionalnih institucija.

2.4. Stimuliranje rada mladih talentovanih naučnika

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Potrebno je stimulirati rad mladih talentovanih naučnika u okviru realizacije NI projekata. S tim u vezi bilo bi neophodno uvesti kategoriju „mladog naučnog stažiste“ koji bi po završetku svoga studija bio privremeno zaposlen od strane Fakulteta kao NI institucije i vezan za realizaciju konkretnog projekta. Ovim vidom zapošljavanja, koje bi bilo jasno vremenski ograničeno, pružila bi mu se prilika da stekne iskustva u NI radu, ali i da realizira svoje naučno napredovanje. Na taj način nastajao bi kadar koji bi po završetku ovakvih projekata bio spreman samostalno djelovati.

Stoga bi bilo neophodno da resorno ministarstvo obezbijedi sredstva (kako iz vlastitih fondova tako i iz postojećih fondova EU) kojima bi se omogućila osnovna plata za „mlade naučne stažiste“.

2.5. Pokretanje novih i potpora postojećih naučnih časopisa

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju KS**

Neophodno je podržavanje svih aktivnosti na pokretanju novih i na potpori već postojećih naučnih časopisa koji egzistiraju pri Fakultetu. Jedan od osnovnih problema ne samo NI kadra nego i cijele akademske zajednice jeste mali broj publikacija. Jedno od rješenja ovoga problema jeste i stvaranje okruženja u kojem objavljivanje naučnih članaka neće predstavljati ekskluzivitet nego standardnu proceduru, ali i obavezu NI kadra. S tim u vezi neophodno je finansijski ali i stručno podržati sve one časopise koji imaju perspektivu da u dogledno vrijeme svojom kvalitetom budu održivi u postojećim svjetskim naučnim bazama podataka.

Indikatori progresa:

1. Broj dobivenih projekta iz FP
2. Broj aplikacija za projekte iz domena FP
3. Broj objavljenih radova u časopisima koje prate relevantne baze podataka
4. Broj odbranijenih doktorata

3.0 Veza Fakulteta sa tržištem rada

Veza MFUnSa sa tržištem rada prvenstveno podrazumijeva pitanja vezana za osiguranje visoko obrazovanih ljudskih resursa, kao i kompetencija koje su stekli u toku studija medicine, odnosno, da te kompetencije odgovaraju potrebama tržišta rada.

Ukupan broj i strukturu upisanih studenata na MFUnSa odobrava Vlada KS na prijedlog Fakulteta (Univerziteta) i na osnovu obrazloženog i usaglašenog prijedloga Ministarstva obrazovanja i Ministarstva rada i socijalne politike, a na osnovu kapaciteta visokoškolskih ustanova i analize potreba tržišta rada.

3.1. Projekti i zadovoljavanje potreba tržišta rada

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Udruženja ljekara**
- **Ljekarska/liječnička komora KS**
- **Univerzitet u Srajevu**

Na nivou fakulteta formirati alumni udruženja, i uspostaviti sve koristi ustanovljenje ovom praksom u svijetu. Prilikom promjene nastavnih planova i programa ova udruženja mogu poslužiti za evaluaciju istih, kao i dati korisne sugestije. Međutim, imajući u vidu svjetska iskustva, konačnu ocjenu nastavnih planova i programa može dati samo akademska zajednica.

3.2. Razvoj Postdiplomskih specijalističkih studija i kurseva

Nosilac aktivnosti:

- **Vlada KS**
- **MFUnSa**
- **Udruženja ljekara**
- **Ljekarska/liječnička komora KS**
- **Univerzitet u Srajevu**

Putem programa cjeloživotnog učenja akademska zajednica treba da pojača svoju interakciju sa tržištem rada. Putem specijalističkih poslijediplomskih studija, kao i kratkih stručnih kurseva potrebno je omogućiti uposlenim kadrovima u zdravstvu dodatnu edukaciju na polju novih znanja (tehnologija) intenzitetom proporcionalnim intenzitetu proizvodnje novih znanja u biomedicini i zdravstvu. Potrebno je da odgovarajuća ministarstva formiraju fondove za cjeloživotno učenje kojim će manjim dijelom sufinansirati učesnike programa cjeloživotnog učenja. Dodjeljeni ECTS bodovi kontinuirane edukacije učesnicima specijalističkih postdiplomskih studija i kurseva bi trebali biti posebno evaluirani prilikom izbora na radna mjesta, osobito u javnim zdravstvenim ustanovama.

3.3. Angažovanje istaknutih kadrova iz privrede

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**

U skladu sa postojećim zakonskim okvirom (do 30% sati nastavnog predmeta) angažovati na odgovarajućim stručnim predmetima istaknute stručnjake iz prakse. Odgovarajućom politikom minimalne finansijske nadoknade ovim kadrovima izbjeći raniju praksu dvosmjernih angažmana akademskog osoblja i kadrova u zdravstvu, na principu kompenzacije usluge angažmana.

Indikatori progressa:

1. Broj programa/kurseva koji su razvijeni u okviru cjeloživotnog učenja
2. Broj magistarskih radova koji su odobreni na osnovu zahtjeva i potreba zdravstvenih subjekata
3. Udio prihoda od pružanja usluga zdravstvu i lokalnoj zajednici

4.0 Međunarodna saradnja

Bolonjski proces je bitno promijenio pristup u oblasti visokog obrazovanja stavljajući u žižu kompetencije koje student stiče tokom obrazovnog procesa. Razmatrajući smjernice razvoja visokog obrazovanja u desetljeću koje slijedi (do 2020. godine), ministri odgovorni za ovu oblast u 46 država potpisnica Bolonjske deklaracije (među kojim je od 2003. godine i Bosna i Hercegovina), na konferenciji održanoj u Leuvenu u aprilu 2009., poseban su naglasak stavili na značaj cjeloživotnog učenja, sveobuhvatnije učešće u visokom obrazovanju i mobilnost studenata. Do 2020. godine, svaki peti student koji bude diplomirao unutar Evropskog prostora visokog obrazovanja trebalo bi da je, kao dio svog obrazovanja, proveo najmanje

jedan semestar na studiju ili praksi u inostranstvu.

Prepoznajući značaj međunarodne saradnje za unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja, osiguranje neophodnih resursa, posebno kadrovskih, i sveukupno podizanje nivoa NI rada, MFUnSa će gajiti politiku podrške internacionalizaciji nastavno-naučnog procesa. Podsticaji će se odnositi na mobilnost nastavnog kadra i studenata, otvaranje studijskih programa prvog i trećeg ciklusa u saradnji s prestižnim inostranim univerzitetima, povećanje broja stranih studenata koji se određen studijski period obrazuju na MFUnSa, trajniji angažman istaknutih inostranih istraživača. Akademsko napredovanje će adekvatnim zakonskim rješenjima biti prepoznato i kroz međunarodnu saradnju i njene konkretne rezultate.

4.1. Povećanje broja plikacija i dobijenih projekata iz fondova EU

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**
- **Vlada KS**

Od budućih istraživača očekuje se da značajnije koriste mogućnosti koje pružaju programi Evropske unije u oblasti visokog obrazovanja i istraživanja, prije svega Tempus, Erasmus Mundus i Okvirni programi (FP7 i očekivani FP8), kao i ostali modaliteti studentske i akademske razmjene u okviru već uspostavljenih bilateralnih i multilateralnih programa saradnje.

4.2. Povećanje mobilnosti nastavnika i saradnika

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**

Cilj je da se do kraja akademske 2014/2015. godine kontinuirano povećava broj nastavnog osoblja i studenata koji su proveli period podučavanja i studiranja na visokoškolskim ustanovama van granica BiH. Posebno se očekuje da svaki student doktorskog programa prije sticanja doktorata provede jedan semestar usavršavajući se na instituciji odgovarajućeg nivoa u inostranstvu.

4.3. Uspostava joint-degree studijskih programa

Nosilac aktivnosti:

- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**

Fakultet će uz podršku Univerziteta i nadležnog ministarstva raditi na tome da se do kraja akademske 2014/2015. godine uspostavi bar jedan međunarodno priznati zajednički studijski program (joint-degree program). Prilikom uspostave zajedničkih programa potrebno se rukovoditi Evropskim standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta, preporukama ORPHEUS-a (Organizacije za PhD Edukaciju u Biomedicinskim i zdravstvenih naukama u

Evropskom sistemu obrazovanja), te UNESCO/OECD smjernicama za postizanje kvaliteta u prekograničnom visokom obrazovanju.

4.4. Povećanje i promoviranje mobilnosti studenata

Nosilac aktivnosti:

- **Vlada KS**
- **MFUnSa**
- **Univerzitet u Sarajevu**

U cilju potpunijeg uključivanja u Evropski prostor visokog obrazovanja (EHEA), Fakultet će u nastavnim planovima stvoriti prostor za mobilnost (mobility window), te, uz potporu Ministarstva, ponuditi odgovarajući broj akademski atraktivnih kurseva na engleskom jeziku. Ugovori o međuuniverzitetskoj saradnji trebaju biti postavljeni tako da na strukturiran način podržavaju akademsku mobilnost, uz puno priznavanje studijskih postignuća ostvarenih tokom perioda provedenog na partnerskoj instituciji, za što je ECTS sistem ključni instrument. Praksa priznavanja stečenih kvalifikacija treba biti usklađena sa odredbama Lisabonske konvencije.

Indikatori progres:

1. Broj studenata stranih državljana koji studiraju na MFUnSa
2. Broj studenata koji su u okviru međunarodne razmjene proveli dio studija u inostranstvu
3. Broj dobivenih projekata tipa TEMPUS
4. Broj aplikacija za TEMPUS projekte
5. Broj interdisciplinarnih studijskih programa ustanovljenih sa međunarodnim partnerima

Nosioci procesa visokog obrazovanja na MFUnSa

Na području Kantona Sarajevo trenutno djeluje jedan javni univerzitet i tri privatna. Medicinski fakultet je pozicioniran unutar javnog univerziteta sa aktuelnih oko 1200 studenata.

Nosioci procesa visokog obrazovanja u Kantonu Sarajevo su:

- Skupština Kantona Sarajevo
- Vlada Kantona Sarajevo
- Ministarstvo za visoko obrazovanje, nauku i tehnologiju Kantona Sarajevo
- Federalno Ministarstvo zdravstva
- Ministarstvo zdravstva KS

Nosioci procesa visokog obrazovanja I NI rada na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu su:

- Menadžment fakulteta
- Nastavno-naučno vijeće fakulteta

- Vijeće za postdiplomski, doktoralni studij fakulteta
- Ured za osiguranje kvaliteta
- Budući Centar za kontinuiranu medicinsku edukaciju (CME) i unapređenje nastave
- Služba za nastavu

Indikatori progressa – SKUPNO

1.0 Nastava i studenti

1. Procenat studenata koji uspješno završe prvu godinu prvog ciklusa studija
2. Procenat diplomiranih studenata po generaciji
3. Odnos broja studenata po nastavniku po pojedinim grupacijama

2.0 Naučnoistraživački rad

1. Broj dobijenih projekata iz FP
2. Broj aplikacija za projekte iz domena FP
3. Broj objavljenih radova u časopisima koje prate relevantne baze podataka
4. Broj odbranih doktora

3.0 Veza visokog obrazovanja sa tržištem rada

1. Broj programa/kurseva koji su razvijeni u okviru cjeloživotnog učenja
2. Broj magistarskih radova koji su odobreni na osnovu zahtjeva i potreba privrednih subjekata
3. Udio prihoda od pružanja usluga privredi i lokalnoj zajednici

4.0 Međunarodna saradnja

1. Broj studenata stranih državljana koji u okviru međunarodne razmjene studiraju na MFUnSa
2. Broj studenata koji su u okviru međunarodne razmjene proveli dio studija u inostranstvu
3. Broj dobivenih projekata tipa TEMPUS
4. Broj aplikacija za TEMPUS projekte
5. Broj interdisciplinarnih studijskih programa ustanovljenih sa međunarodnim partnerima

Pregled skraćenica upotrijebljenih u tekstu

EHEA – European Higher Education Area – evropski prostor visokog obrazovanja

ERA – European Research Area – evropski istraživački prostor

ENQA – European Association for Quality Assurance in Higher Education – evropska asocijacija za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju

ECTS – Evropski Credit Transfer System – evropski sistem prenosa bodova u visokom

obrazovanju

EUA – European University Association – evropska asocijacija univerziteta

FP – Framework programme – glavni program Europske unije za financiranje istraživanja i tehnološkog razvoja

IPA – Instrumenti predpristupne pomoći

KS – Kanton Sarajevo

NI – naučno-istraživački

TEMPUS – Trans-European-Mobility Scheme for University Studies – program je namijenjen razvoju sistema visokog obrazovanja u zemljama jugoistočne Evrope (Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Srbija i Crna Gora) putem unapređivanja regionalne međuuniverzitetske saradnje i saradnje sa zemljama članicama Evropske unije.

MFUnSa – Medicinski fakultet Univerziteta u Sarajevu